

פרוטוקול מס' 1

מישיבת ועדה הכנסת
יום ב' י"ד בכסלו תשל"ל - 24.11.69, שעה 10.00

נסח:

- חברי הוועדה:
- ס. ברעם - היו"ר
 - א. אנקורי
 - ר. ארזי
 - ש. ארליך
 - י. בדר
 - י. גולן
 - ש. גרוס
 - ז. המר
 - א. הראל
 - א. זילברברג
 - ס. זר
 - א. חביבי
 - י. נבון
 - י. גחושתי
 - ס.ב. נסים
 - א. עופר
 - א. רזיאל-נאור
 - ג. שחר

מוזמנים:

- ר. ברקת - יו"ר הכנסת
- ח. ליאור - מזכיר הכנסת

מזכירת הוועדה: ס. ברפי

רשמה: צ. ספרן

- סדר היום:
- א. בחירת יושב-ראש הוועדה.
 - ב. המלצת הוועדה לבחירת יושבי ראש הוועדות.
 - ג. שחרור חוקים מחובת ההנחה על שולחן הכנסת.
 - ד. בחירת ועדה לחלוקת המקומות במליאת הכנסת וחלוקת חדרים לסייעות.
 - ה. בחירת יושב-ראש הוועדה לפניית הציבור.
 - ו. סדרי ישיבות הכנסת.
 - ז. סדרי ישיבות הוועדה.

א. בחירת יושב-ראש הוועדה

יו"ר הכנסת ר. ברקת: אני שמח לפתוח את הישיבה הראשונה של ועדת הכנסת.

אני מברך את חברי הכנסת הוותיקים שחזרו לעבודתם הקודמת ומאחל להם שיצליחו באותה מידת הצלחה בעבודתם בכנסת. אני מקדם בברכה מיוחדת את חברי הכנסת החדשים ומאחל להם שיקנו לעצמם תהר צטיורן, ישתלבו בעבודה ויתרמו את תרומתם הם לוועדה כולה.

חוששני שאסריד את הוועדה מפעם לפעם בכמה עניינים הקשורים בעבודתה של ועדת הכנסת. ועדה זו למעשה היא אחת הוועדות הקרובות ביותר לתפקידי, ויהיה עלי לשמוע מכם עצה וגם להציע בפניכם הצעות. אני סמוך ובטוח כי יובטח בינינו שיתוף פעולה יעיל וחברי לטובת עבודת הוועדה ולטובת עבודת הכנסת בכללותה.

אני מציע לחברי הוועדה לבחור את יושב-ראש הוועדה.

מ. זר: אני מבקש להציע את חבר-הכנסת ברעם כיושב-ראש הוועדה.

יו"ר הכנסת ר. ברקת: אני מעמיד להצבעה את ההצעה שחבר-הכנסת משה ברעם יכהן כיושב-ראש הוועדה.

ה צ ב ה

הנהלים: חבר-הכנסת משה ברעם יכהן כיושב-ראש ועדת הכנסת.

יו"ר הכנסת ר. ברקת: חבר-הכנסת משה ברעם אני מבקש ממך לתפוס את מקומך, ואני מאחל לך הצלחה.

יו"ר מ. ברעם: תודה רבה.

חברי ועדה נכבדים, תודה בעד האימון. אשתדל למלא את התפקיד שהטלתם עלי.

אני מקדם בברכה את חברי הוועדה החדשים שמספרם רב, נדמה לי, כמספר חברי הוועדה הוותיקים.

ב. המלצת הוועדה לבחירת יושבי ראש הוועדות

הדבר הראשון העומד בפנינו הוא קביעת מומלצים לכהן כיושבי ראש בוועדות הכנסת. על פי הסדר שנקבע גם בוועדה המסודרת, ושהוצע בכנסת, לא יחולו שינויים בהרכב הוועדות ובראשו יונהיגן. 9- הוועדות הקבועות יהיו 6 יושבי ראש מטעם המערך, 2 - מטעם גח"ל, 1 - מטעם המסד"ל. קיבלתי את הצעות המערך ואני רוצה להביא אותן בפני הוועדה על מנת שתאשר אותן.

ח. ליאור: התקנון קובע שהוועדה עצמה קובעת את היושבי-ראש שלה, לפי המלצת ועדת הכנסת.

יו"ר מ. ברעם: עלינו להמליץ אם כן על יושבי הראש של הוועדות, ולכן עלינו להעמיד להצבעה את ההצעות שהוגשו.

כיושב-ראש ועדת החוץ והבטחון הוצע חבר-הכנסת חיים צדוק. אני מעמיד להצבעה הצעה זו.

ה צ ב ה

הוחלט: להמליץ בפני ועדת החוץ והבטחון על בחירת חברת-הכנסת חיים צדוק כיושב-ראש הוועדה.

כיושב-ראש ועדת הכספים מוצע להמליץ על חברת-הכנסת ישראל קרגמן. אני מעמיד להצבעה

היו"ר מ. ברעם:

הצעה זו.

ה צ ב ה

הוחלט: להמליץ בפני ועדת הכספים על בחירת חברת-הכנסת ישראל קרגמן כיושב ראש הוועדה.

מוצע להמליץ בפני ועדת העבודה שחברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו תכהן כיושב ראש הוועדה.

היו"ר מ. ברעם:

אני מעמיד להצבעה הצעה זו.

ה צ ב ה

הוחלט: להמליץ בפני ועדת העבודה על בחירת חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו כיושב-ראש הוועדה.

כיושב-ראש ועדת הפנים מוצע חברת-הכנסת מרדכי סורקיט. אני מעמיד להצבעה הצעה זו.

היו"ר מ. ברעם:

ה צ ב ה

הוחלט: להמליץ בפני ועדת הפנים על בחירת חברת-הכנסת מרדכי סורקיט כיושב-ראש הוועדה.

כיושב-ראש ועדת השירותים הציבוריים מוצעת חברת-הכנסת חייקה גרוסמן. אני מעמיד

היו"ר מ. ברעם:

להצבעה הצעה זו.

ה צ ב ה

הוחלט: להמליץ בפני ועדת השירותים הציבוריים על בחירת חברת-הכנסת חייקה גרוסמן כיושב-ראש הוועדה.

ג. שחרור חוקים מחובת ההנחה על שולחן הכנסת

כידוע לכם לגבי חוקים שעברו בכנסת הקודמת את הקריאה הראשונה תבקש הממשלה את החלת

היו"ר מ. ברעם:

החוק הרציפות, אולם לגבי חוקים שהגישו הממשלה לאחר הבחירות אין הדבר אפשרי ויש לחזור על אותה פרוצדורה. לאור זאת אנחנו רוצים לבקש מוועדת הכנסת שתשחרר חוקים אלה מחובת המתנה של 48 שעות, כי אם לא נעשה זאת לא תוכל הכנסת להתחיל בעבודתה.

ד. ארזי:
אני מציע שנשחרר חוקים אלה בתנאי שהיום
ומחר תהיינה הפתיחות ואילו הדיון בחוקים
יתקיים לפחות עשרים וארבע שעות לאחר מכן, לא סיד לאחד הפתיחה. חברי-
הכנסת אינם מוכנים, אינם יודעים באילו חוקים מדובר, ולא יהיה זה רצוני
לבקש מהם להשתתף בדיון כאשר לא הספיקו להתכונן.

י. נחושתן:
אני רוצה לחזק את הדיעה שהביע חבר-הכנסת
ארזי. חוקים אלה הוגשו בתקופת הפגרה של
הכנסת הקודמת. צריך להתחשב בכך שקרוב לארבעים אחוז מחברי הכנסת הם
חדשים, ויש להתחשב בכך שלא הודיעו להם, אפילו יום אחד קודם לכן, כדי
שיידעו במה מדובר. את הפתיחות, לפחות לגבי שני חוקים, אפשר להביא
לכנסת היום, אך את הדיון בחוקים אלה אי אפשר לקיים היום, ואפילו לא
מחר.

י. גולן:
מתוך נסיון אני יכול לומר כי הנימוק שהכנסת
צריכה לעבוד אינו יכול תמיד לתפוס. יש
להביא בחשבון את חברי הכנסת שצריכים להשתתף בדיונים. אין
אנציקלופדיסטים בכנסת, ואם רוצים להיות רציניים ולא לדבר שלא לענין
צריך לתת איזו שהיא שהות של הכנה לגבי הענינים העומדים לסדר-היום.
קיים איזה שהוא אי שוויון בין חברי הכנסת לבין השר. לשר הבא להרצות
יש שהות להתכונן, ואילו לחבר-הכנסת אין שהות כזאת. צריך להביא בחשבון
עובדה זו. אני מוכן להסכים לכך שהיום נעשה יוצא מן הכלל כדי לא לעכב
כבר בהחלטה את עבודת הכנסת, כיוון שדבר כזה עשוי לעשות רושם רע, אבל
בפעם אחרת יש להתחיל גם בצורה אחרת.

א. אצקורי:
אני רוצה לתקן במקצת את הצעתו של חבר-
הכנסת ארזי. מצד אחד אנו מעונינים שהכנסת
לא תתבטל ואילו מצד שני רוצים חברי-הכנסת, ובצדק, להתכונן. איננו
צריכים לקבוע שהדיון בחוקים שיובאו היום יתקיים רק למחרת, ייתכן שיהיו
חברי-כנסת שיהיו מוכנים לדיון עוד היום. למה אם כן לקבוע את ההגבלה
שהדיון יתקיים רק מחר?

ח. ליאור: מדובר בחוקים הבאים:

1. חוק דיני חוזים, תרופות בשל הפרת חוזה.
2. חוק לתיקון פקודת הנזיקין מס' 4. 3. חוק הנוטריונים. 4. חוק
- לתיקון פקודת העדות. 5. חוק לתיקון פקודת העיריות מס' 10.

ה. ר. מ. ברעם:
מוסכם עם שר המשפטים שהשנוע לא יטכסו עדיין
את הדיון בחוקים ולא יעבירו אותם לוועדות,
מלבד חוק אחד דחוף ביותר, הקשור במותו של מר קריניצי ז"ל, והוא החוק
לתיקון פקודת העיריות. שר הפנים יביא היום חוק זה, ואני מבקש לשחרר
את החוק לא רק מחובת המתנה של ארבעים ושמונה שעות, אלא גם מקריאה שניה,
כיוון שהוא מוכרח לחזור מחר. בקשר לשאר החוקים אני סבור שאם יהיו
חברי כנסת שיהיו מוכנים לדיון צריך לתת להם אפשרות לדבר גם היום.

מ. ב. נסים:
מזכיר הכנסת הזכיר חמש הצעות חוק, וברור
שלא כולן יובאו היום. אני מציע אם כן
שנשנה את סדר הבאת החוקים וברור זה נפתור אולי את הבעיה. ברור שאין
זה טוב שפותחים את עבודת הכנסת מבלי שחברי הכנסת מוכנים לדיון, ורצוי
יותר שנהיה מוכנים לדיון כבר מתחילת עבודת הכנסת ולא רק בהמשך עבודתה.
אני מציע אם כן שבראש ובראשונה יובא החוק לתיקון פקודת העיריות, הקשור
במותו של מר קריניצי ז"ל, לאחר מכן - חוק דיני חוזים, תרופות בשל הפרת
חוזה, אחרי כן חוק לתיקון פקודת הנזיקין, לאחריו - חוק לתיקון פקודת
העדות, ולבסוף חוק הנוטריונים, משום שאין זה חוק אלא קודמם כמעט, שצריך
ללמוד אותו.

ח. ליאור: ההצעה שהצעתי היא לפי הצעתו של שר הפנים.

ס. זר:
לא תמיד קורה שמביאים חוקים בלי שתהא שהות
להתכונן, אלא לעתים רחוקות ובגלל תקלות
כלשהן. מכיוון שהיום הוא היום הראשון של עבודה תקינה בכנסת ועל מנת
שלא יוצר חלל ריק, הוצע מה שהוצע. חבר-הכנסת נסים מציע לשנות את
הסדר. לשם מה? אם שר המשפטים הציע סדר זה כבראה שעשה זאת מתוך
כוונה... גיחה לו זכות זו, בפרט שהיום תהא רק הפתיחה ולא יהיו מיכוסים.

ב. זר:

אני מציע לקבל את הצעת שר המשפטים.

ש. ארליך:

אני תומך בעמדתו של חבר-הכנסת נסים. הסיבה היחידה לשחרור חוקים לפני ארבעים ושמונה שעות היא זו שרוצים להעסיק את מליאת הכנסת. נדמה לי אם כן ששלושה חוקים וחוק דחוף אחד בקשר למר קריניצי ז"ל סמלאים בינתיים את החלל הריק. אני רוצה מאד להתחשב בבקשת שר המשפטים, אך אינני רואה שום דחיפות בחוק הכולל ארבעים ושמונה סעיפים. אינני רוצה שנהפוך את ועדת הכנסת, את חברי הכנסת, לחצי אוטומטים. כדאי שחברי הכנסת, עם צעדיהם הראשונים, ילמדו את החוק ויידעו על מה מרצה השר. אני תומך על כן בהצעתו הסידורית של חבר-הכנסת נסים.

היו"ר מ. ברעם:

את סדר היום לא אנחנו קובעים אלא יושב-ראש הכנסת והסגנים, לפי הצעת הממשלה. שני ימי הכנסת - יום שני ויום שלישי - שייכים לממשלה, ואנו חייבים על פי התקנון להתחשב בדחיפותה של הממשלה. לא כדאי להיכנס לבירור טכני איזה חוק יוקדם למשנהו, כי לכל החוקים יש להתכוון.

מ.ב. נסים:

היו הצעות חוק שהונחו על שולחן הכנסת בישיבה הראשונה. למה הם לא יובאו היום?

היו"ר מ. ברעם:

כל החוקים האלה טעונים אישור הממשלה מחדש.

מ.ב. נסים:

אין זה חל על חוק העיסורים. חוק זה בכלל לא הובא לקריאה ראשונה.

היו"ר מ. ברעם:

אם יושב-ראש הכנסת והסגנים, יחד עם הממשלה, ימצאו אפשרות להיענות לבקשה לשנות את הסדר

אפשר יהיה להמליץ על כך.

יו"ר הכנסת ר. ברקת:

הסיבה שהממשלה מבקשת את הדחיה קשורה בעובדה שהיא לא יכולה לאשר את החוקים האלה לפני שהכנסת התכנסה, והיא עשתה זאת בישיבה הראשונה, היינו אתמול. אנחנו מתוך רצון שלא לפתוח מיד את הכנסת בדחיות של ישיבותיה, ביקשנו מאת הממשלה להזדרז ולהגיש לנו את ההצעות האלה. הממשלה אכן כן עשתה. פירושו של דבר שיש כאן רצון לשיטוף פעולה בין הממשלה לבין הכנסת, רצון שצריך לברך עליו.

ר. ארזי:

צריך להביא בחשבון את רצונו של יושב-ראש הכנסת ושל הממשלה, ולא להפסיק בדיוני הכנסת, אך מצד שני יושב-ראש הכנסת, הסגנים והשרים צריכים להביא בחשבון את רצונם המוצדק של חברי הכנסת הסבורים שלא יוכלו להשתתף בדיון כל עוד אינם מוכנים לכך. דרך הפשרה היא פשוטה: היום יכולים השרים להביא את החוקים הנראים להם, לפי החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים, ואילו את הנויכוח יתחילו מחר. הממשלה שאנחנו צריכים להפנות לנשיאות היא שייקבע סדר כזה של חוקים ההולך מן הקל אל הכבד.

היו"ר מ. ברעם:

אני מיעץ לקבל את התיקון של חבר-הכנסת אנקוריון לפיה נאפשר היום את הפתיחות, וכך נאפשר למי שיהיה מוכן מחברי הכנסת להשתתף בנויכוח, תוך ידיעה ברורה שהשבוע לא נעביר את הצעות החוקים לוועדה, אלא רק בשבוע הבא. נראה לי שסביב הצעה זו יכולה הוועדה להתאחד.

יושב-ראש הכנסת ביקש שנשחרר את החוק לתיקון פקודת העיריות - הקשור עם מר קריניצי ז"ל - מחובת הסתנה גם בקריאה ראשונה וגם בקריאה שניה ושלישית, על סנת שיהיה באפשרותה של הוועדה להביא חוק זה כבר מחר לכנסת, אם תוכל לעשות זאת.

מ.ב. נסים:

האם אנו רשאים לשחרר עכשיו הצעת חוק מחובת הסתנה בקריאה שניה בטרם הוגשפלקריאה ראשונה?

היו"ר מ. ברעם:

הכל מותנה בכך שהחוק יעבור את הקריאה הראשונה אם חלילה וחס יוחזר החוק לממשלה לא תהיה

כמוכן קריאה שניה ושלישית.

הוחלט:
לשחרר מחובת ההנחה על שולחן הכנסת - יוסיים
לפני הקריאה הראשונה - בהתאם לסעיף 87(ב), את
החוקים הבאים:

1. חוק דיני החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה),
תשכ"ט-1969.
2. חוק לתיקון פקודת הנוזיקין (מס' 4),
תשכ"ט-1969.
3. חוק הנוטריונים, תשכ"ט-1969.
4. חוק לתיקון פקודת העדות (מס' 8), תשכ"ט-1969.

לשחרר - בהתאם לסעיפים 87(ב) ו-99 לתקנון -
מחובת ההנחה על שולחן הכנסת - יוסיים לפני
הקריאה הראשונה ויום אחד לפני הקריאה השנייה
והשלישית - את חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 10),
תש"ל-1969.

ד. בחירת ועדה לחלוקת המקומות במליאת הכנסת וחלוקת חדרים לסיעות

הי"ד מ. ברעם:
חלוקת מקומות הישיבה בכנסת הוא מהפיקוד
של הוועדה המסדרת. מכיוון שלא הספקנו
לעשות זאת בוועדה המסדרת יכולה ועדת הכנסת, שהיא היורשת החוקית של
הוועדה המסדרת, לעשות זאת.

ח. ליאור:
אנחנו ועדה צריכה לעסוק גם בחלוקת חדרים
לסיעות בכנסת.

הי"ד מ. ברעם:
אני מציע לוועדה זו את חברי הכנסת הבאים:
חבר הכנסת ורטמן, חבר הכנסת אברהם עופר,
חבר הכנסת ארזי, חבר הכנסת בדר וחבר הכנסת שחור.

פ. גולן:
אני מתנגד לכך שיהיו נציגים רק מן הסיעות
הגדולות. דבר זה מקומם מסש. אפשר להביא
זאת כשמדובר בדברים חשובים, אך גם בעניין זה?

הי"ד מ. ברעם:
הכנסת בנויה על יסוד של יחסי כוחות. אם
רוצים בוועדה מצומצמת מוכרחים לעשות זאת.

פ. גולן:
לא יכולות הסיעות הגדולות להכתיב לקטנות
היכן לשבת.

פ. גולן:
אני מציע שנצטרף לוועדה את חבר הכנסת גולן.

ש. פ. גרוס:
אני מציע שיהיה בוועדה נציג של אגודת ישראל,
נציג של הליברלים העצמאיים ונציג של הרשימה
הממלכתית.

ש. ארלינד:
אני מציע שבנוסף לחמישה חברי הכנסת שהוצעו
יהיה גם חבר כנסת מן הסיעות הקטנות.

הוחלט:
חברי הוועדה יהיו: חבר הכנסת ורטמן,
חבר הכנסת אברהם עופר, חבר הכנסת ארזי,
חבר הכנסת בדר, חבר הכנסת שחור, חבר הכנסת
גולן.

ה. בחירת יו"ר הוועדה לפניות הציבור

הי"ד מ. ברעם:
כיושב ראש הוועדה מוצעת חברת הכנסת טובה
סנהדראי. אני מקש שקודם כל נבחר את היושבי-
ראש, נקבע את מספר החברים שיהיו בוועדה, ולאחר מכן את ייעץ אישית עם

היו"ר מ. ברעם:

יושב-ראש הוועדה על הרכב הוועדה. ביום ג' הבא אביא את ההצעה.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה שכיושב-ראש הוועדה לפניו הציבור תכהן חברת הכנסת טובה סנהדראי.

הוחלט: להטיל על חברת-הכנסת סנהדראי את תפקיד יושב-ראש הוועדה לפניו הציבור.

ג. סדרי ישיבות הכנסת

ח. ליאור:

צריך להחליט באיזו שעה ביום ד' תתחיל ישיבת מליאת הכנסת. בכנסת הקודמת התחלנו את הישיבות בשעה 11.00 - ובשבועות האחרונים בגלל החוסר הרב בשעה 10.00 - כדי לאפשר לוועדות לעבוד עד שעה זו. אני מציע שישיבות המליאה ביום ד' יתחילו בשעה 11.00.

הוחלט: ישיבות הכנסת בימי ד' תתחלנה בשעה 11.00.

ט. סדרי ישיבות הוועדה

היו"ר מ. ברעם:

לוועדת הכנסת יש מסורת לפיה היא מתכנסת בכל יום ג' בשעה 8.30, לאחר ישיבת יושב-ראש הכנסת והסגנים. אני מציע שנמשיך לכנס את הוועדה בשעה זו.

הוחלט: ישיבות ועדת הכנסת יתקיימו כל יום ג' בשעה 8.30.

י. חלוקת ההצעות לסדר היום בין הסייעות

היו"ר מ. ברעם:

כידוע לכם יש חלוקה בין הסייעות השונות לגבי הצעות לסדר היום, דבר החל גם לגבי הצעות חוק. עלינו לדון בכך.

ג. שחור:

מכיוון שאין זה עניין בוועד אני מציע שנקבע זאת בשבוע הבא.

ד. גולן:

נשמע קודם כל מהי ההצעה כדי שכל אחד בסייעתו יוכל לדון בה.

ח. ליאור:

אין הצעה.

אקרא בפניכם מה היה המצב בסוף הכנסת הששית: למערך - כולל רפ"י ומפ"ם - היו 13 הצעות לסדר היום מתוך סכסה כללית של 34 הצעות לסדר היום. לגח"ל - 7; למפד"ל - 3; ל-ל"ע - 2; לאגודת ישראל - 2; לרק"ח - 2; למרכז החופשי - 2; לפועלי אגודת ישראל - 1; העולם הזה - כוח חדש - 1; מק"י - 1.

כיום יש שינויים בסייעות, ויש גם סיעה חדשה.

א. עופר: מה היה העקרון?

ההתחשבות בסייעות הקטנות, והרצון ללכת לקראתן.

אני מציע שיושב-ראש הוועדה יכין הצעה ויביא אותה לוועדה.

היו"ר מ. ברעם:

אני מציע שנקבל הצעה זו, עד יום ג' הבא אכין הצעת חלוקה סיעתית, וכך אדבר עם הסייעות.

היו"ר מ. ברעם:

הסיעות

בינתיים יש לכלל/ הצעות לסדר-היום, שיובאו אחר כך בחשבון.

ש.י. גרוס:

אני רוצה להזהיר מראש שבהצעה זו לא ירוקנו את הכנסת מתוכנה, כפי שזה היה בקדנציה הקודמת. רוצים להשתיק לגמרי את האופוזיציה ולא לאפשר לה להעלות הצעות לסדר היום, כאשר זה בעצם הדבר המוסיף גוון לכנסת. עכשיו, נדמה לי, שוב הולכים בכיוון זה שסיעות הקואליציה והסיעות הגדולות יקבלו את חלק הארי מן ההצעות לסדר היום. הלא סיעות הקואליציה מיוצגות בממשלה ויש להן רוב בוועדות.

י. בדר:

עדיין לא ידוע מי בקואליציה.

ש.י. גרוס:

אינני יודע מי בקואליציה ומי באופוזיציה, אבל אני מדבר מתוך נסיון העבר. אין טעם שנגיד כי לסיעות הקואליציה יינתנו 13 הצעות לסדר היום, כפי שזה היה. אינני יודע מה יהיה ההרכב הבא, על כל פנים לקואליציה יש אפשרות להעלות את בעיותיה, משאלותיה, בממשלה ובכל פורום אחר. לעומת זאת לאופוזיציה אין כל אפשרות להעלות ענינים לסדר היום, ובכך משתיקים לגמרי את עבודת הכנסת. האם אפשר לקבל הצעה לפיה יינתנו לסיעה בת ארבעה חברים שתי הצעות לסדר היום לכל מושב החורף? האם זה הגיוני? האם יש בזה טעם? פשוט סותמים את הפה לסיעות הקטנות. אנחנו יודעים שיש ענינים שעליהם אין הממשלה מעונינת לדבר בכנסת, כדי להשתיק את דעת הציבור, את העתונות. גם אלה שבחרו במערך מעונינים לשמוע את דעת הכנסת על כל ענין, על בעיות כלכליות וחברתיות כמו ענין השביחות המטרידות בנמלים, או ענין חברת חשמל. יש ענינים דתיים שאנו מעונינים להעלות מזמן לזמן, ואתם מציעים לנו שתי הצעות לסדר היום. לשם מה צריך בכלל את הכנסת אם הקואליציה משתלטת על הפרלמנט כולו? מה טעם יש בכנסת?

אני מציע לכן סדר חלוקה אחר לגמרי, שלא יתבטס על הרכב הכוחות בכנסת. יש לעשות שאלה השותפים בממשלה יקבלו חלק יותר קטן יחסית מן החלק שיקבלו אלה היושבים באופוזיציה. אחרת אין טעם לכנס את הכנסת כל שנוע. אפשר יהיה לכנס אותה פעמיים במושב החורף ולא יותר.

אני פונה במיוחד לאנשי גח"ל שלא יתנו יד

לדרכים העקלקלות בהן הלכו בכנסת הקודמת.

א. חביבי:

בכל הכנסות הקודמות וגם בחודשים הראשונים של הכנסת הששית לא היה קיים סדר כזה ונתינת אפשרות לכל הסיעות להגיש הצעות לסדר היום והצעות חוק. נשיאות הכנסת - היושב-ראש והסגנים - הסדירה את הענין. איך עלתה בכלל הצעה זו? - לאחר שהיתה ביקורת על אחת הסיעות שהראתה פעילות יתר. רק אחרי כן נקבעו כל הסידורים האלה. יש לנו כבר נסיון, ונדמה לי שגם כל הסיעות הקטנות למדו את הלקח מהסדר זה שהפלה אותם לרעה. אני מציע לכן שנחזור למה שהיה בעבר, ונעדת הכנסת או הנשיאות יבואו בדברים עם כל הסיעות שלא ינצלו יותר מדי את הכלי הזה. כפי שהסתדרנו כל השנים אפשר להסתדר גם הפעם. אם נראה שהסיעות הקטנות בכל זאת לא למדו את הלקח נדון בדבר מחדש.

מ. זר:

מה שמשתמע מהצעתו של חבר-הכנסת גרוס ומדבריו הוא שהכנסת נוצרה על מנת לקפח את הרוב, וכי יש להעניש את המפלגות הגדולות שהציבור נתן להן רוב. הציבור נתן אימון בגח"ל והעניק לה עשרים וששה צירים. האם יש לקפח אותה משום כך שמפלגתו של חבר-הכנסת גרוס קיבלה רק ארבעה צירים? הכנסת אינה מוסד שיעודו לתת הטבות למישהו שהוא אומלל וקטן. אין זה מוסד פילנטרופי, אלא מוסד פוליטי שתפקידו לבטא את רצון השולחים, והשולחים כך אמרו. אי אפשר אם כן לדבר על קיפוח של פלוני ואלמוני.

אין זה גם נכון שלאופוזיציה אין כלי ביטוי אחרים חוץ מן ההצעות לסדר היום. על שאילחות אין כמעט הגבלה, כמו כן לגבי דיונים ונאומים על משרדים ועל חוקים. האם זו אינה אפשרות ביטוי?

אי אפשר לומר שאם הסיעות הגדולות יגבילו במקרה זה ואילו לסיעות הקטנות יתנו אפשרויות גדולות יותר. אני מוכן

ד. זר:

להציע דבר אחד והוא שאולי יגדילו את מספר ההצעות לסדר היום כדי שלסיעות הקטנות תהא אפשרות גדולה יותר להגיש הצעות לסדר היום. הצעה כזו אני יכול להביא.

ה. ליאור:

אם נביא בחשבון שכל שבוע יש חמש הצעות לסדר היום, הרי שיידרשו בערך כארבעה עשר שבועות לשלושים וארבע הצעות. כלומר יכול להיות שנגמור מחזור אחד עוד בפברואר, לפני תום מושב החורף, ואז נתחיל מחזור חדש.

א. אנטוריון:

חבר-הכנסת גרוס פתח את העניין בנימה גבוהה מדי. צריך לזכור שגם חברי סיעות הרוב הם חברי הכנסת. אמנם הממשלה מורכבת מן הרוב, אך ממשלה היא ממשלה וכנסת היא כנסת. אני שותף לדעתו של חבר-הכנסת זר שאי אפשר להפוך את הרוב למיעוט. אני רואה שמתוך 34 הצעות לסדר היום 11 היו לסיעות הקטנות איך אפשר אם כן לדבר? זה הרי מחוץ לכל פרופורציה, כי כל הסיעות הקטנות ביחד מהוות עדיין מיעוט קטן. מכיוון שקיימות סיעות קטנות, אנו מתחשבים בהן, ומוכרחים להתחשב בהן. כחבר כנסת שהצטרף לכנסת רק בסוף הקדנציה הקודמת, ורוב הזמן האזין, אני מוכרח לומר שלא התרשמתי כי הסיעות הקטנות לא באות לידי ביטוי מספיק בכנסת. כשלעצמי חשבתי שאולי הן באות לידי ביטוי יתר על המידה. כאשר הממשלה מביאה דבר מה לדיון ולכל סיעה קטנה - בהתאם לתקנון - קבועות עשר דקות (ואנו יודעים את מספר הסיעות הקטנות) וכל סיבוב נמשך ארבע שעות ומעלה אפילו אם נקבעו שעתיים לוויכוח, הרי שאתה מתחיל לחשוב שאין זה הדבר האידיאלי. אין עיני צרה בכך, אבל לפחות אל תרצינה הסיעות הקטנות למחוק את סיעות הרוב.

מה זו הצעה לסדר היום? - זו הצעה הרוצה להפנות את דעת הציבור והממשלה לדבר בכבוד הדורש פתרון. האם הצעות כאלה יש רק לחברי סיעות המיעוט ולחברי סיעות הרוב אין?

ז. גרוס:

הרוב מעוניין לחפות על הממשלה.

ח. ברעם:

לא לחפות אלא להגן על הממשלה.

א. אנטוריון:

הרוב צריך לתמוך בממשלה. זו זכותנו וזו חובתנו.

אנחנו מדברים עכשיו על זכויות חברי הכנסת, ואני אומר בפירוש שחברי סיעות הרוב אינם יכולים לוותר על זכות זו שהיא זכות אלטנטיבית. אם מציעים שיהיה איזה מפתח שיגביל מצד אחד את שטפון ההצעות לסדר היום ותהיה בו מצד שני איזו מידת התחשבות בסיעות הקטנות, הרי שאני תומך בעקרון זה.

ט. ארליך:

אני מבין את הסוּן של חבר-הכנסת גרוס, אך אינני מסכים איתו, משום שאינני מקבל את המבחן שהמודד שלו הוא "אתם הממשלה ואנחנו האופוזיציה". אינני יודע עדיין מי הממשלה ומי האופוזיציה. אינני רואה את עצמי בין ה"אתם".

אני אומר כי גם לחברי הכנסת הנמנים על סיעות הקואליציה צריך לתת את האפשרות להציע הצעות לסדר היום, אף על פי שהם יושבים בממשלה. חברי הכנסת אינם יושבים כשרים בממשלה, ויש על כן להבחין ולתת להם עצמאות לאפשרות של יוזמה להצעות לסדר היום ולהצעות חוק.

עדיין לא הועלתה כאן שום הצעה קונקרטיבית, אלא היתה הצעה להטיל על יושב ראש הוועדה להכין הצעה. אני מציע אם כן שנפסיק את הדיון, ונתייחס להצעה הקונקרטיבית שתובא על ידי היושב-ראש לאחר שיבדוק את העניין.

י. נבו:

הנושא של הצעות לסדר היום והצעות חוק וחלוקתן נושא זה שימש מקור לדיונים ולוויכוחים כמעט במשך כל הקדנציה שעברה. אני מסכים לדעתו של חבר הכנסת גרוס שההצעות לסדר היום הן - לא רק, אבל במידה רבה - מכשיר של האופוזיציה, כי מה עולה בהצעה לסדר היום? - עולה איזו בעיה, תופעה חברתית, פוליטית, זו או אחרת, ואז בנוסף לנאומים הרגילים שנושאים בכנסת חברי הכנסת משמשת ההצעה לסדר היום מכשיר לנגח בו את הממשלה. זו זכות לגיטימית, ואני חושב שאנחנו

י. נבון:

צריכים לומר, כהנחה או כמשאלה, שכאשר תובא הצעה כזו של חלוקת ההצעות לסדר היום, שזכות זו תובא בחשבון.

במידה שיכולתי לבדוק את העניין בפרלמנטים בעולם הרי שהחלוקה אינה מתבססת רק על גודל הסיעה. למעשה נקבע עקרון זה כבר בפעם שעברה, כאשר המערך לא נטל לעצמו את כל הפרופורציה שהיתה מגיעה לו, לו היו בודקים את העניין לפי קנה מידה, ואם לא נטל לעצמו את כל הפרופורציה הרי לא מעט משום שהבין. אני חושב שצריך להבין שהצעות לסדר היום הן בעיקר - לא רק - מכשיר של האופוזיציה, וכאשר תבוא הצעה לחלוקת ההצעות לסדר היום יש להביא זאת בחשבון.

חבר הכנסת ארליך העיר הערה עניינית מאד:

כרגע אין יודעים עדיין מי אופוזיציה ומי קואליציה. אני מציע על כן שלא נקבע שום קביעה סופית עד אשר לא תקום הממשלה. אם גחל למשל תהיה בקואליציה אזי ישתנו להם הצעה אחת פחות, בעוד שאם תהיה באופוזיציה אזי ישתנה להם הצעה אחת יותר. יש לקחת את מפלגות הקואליציה כחטיבה אחת ואת מפלגות האופוזיציה כחטיבה אחת, גם אם אינן מעוררות אחד ומטיקשה אחת, אבל כחטיבה אחת לתת לאופוזיציה בפירוש יותר משהייצוג המספרי יכול לאפשר להן.

לגבי הצעת חבר הכנסת חביבי: אינני מאמין

שאפשר להחזיר את הגלגלים אחורנית ולסמוך על כך שאין שהוא הדבר יסתדר. עובדה שהוא לא הסתדר, והפנורמה האנושית לא נשתנתה בכיוון זה. הנסיון שנרכש מראה שצריך לקבוע איזה שהוא הסדר.

אני מעדיף לדבר על נושא זה של חלוקת ההצעות לסדר היום לאחר שתקום הממשלה, אבל בהקשר

ג. ארזי:

זה אני רוצה לנגוע בשאלה, שאני מניח מראש שלא נפתור אותה היום, אך היא קשורה בנושא. השאלה היא - אורך הזמן של כל הצעה לסדר היום. הנסיון מראה שכאשר שר קם לענות להצעה לסדר היום אין הוא מוגבל בזמן ויוצא שבמקום חמש או שש הצעות לסדר היום מספיקים להביא רק שלוש הצעות. אני מציע שידון בעניין זה בהקדם, ואז יתברר לנו שיש אפשרות להביא מספר גדול יותר של הצעות לסדר היום.

אני מתאר לעצמי שהעניין של חלוקת ההצעות לסדר היום היה בדיון והוחלט עליו ואילו

א. זילברברג:

עכשיו מדובר בהכנסת שינויים. הבעיה העומדת לפנינו היא מה רע כך. מבחינה סידורית זהו סידור מתקבל למדי על הדעת. יהיה כאמת נוח יותר לדבר על עניין זה לאחר שירכיבו את הממשלה. ייתכן שכמה מחברי הכנסת ישנו את הטעם בעניין זה.

רציתי להעיר כי יש לי הרגשה שהסיעה היותר

גדולה מקופחת מבחינה מסויימת. על כל עניין שמעלים אנו שומעים כל הזמן את חברי הכנסת מן הסיעות הקטנות, בעוד שחברי הסיעות הגדולות לא כולם מגיעים לכלל רשות דיבור.

אנחנו מערבבים בכל הנושא הזה בין שני דברים: בין אופוזיציה וקואליציה ובין סיעות גדולות

א. עופר:

דקטנות. אני כופד בכך שאם תקום ממשלת ליכוד לאומי ייהפכו על ידי כך סיעות של אחד או שניים לאופוזיציה של הכנסת. ממשלת ליכוד לאומי משמעה שהאופוזיציה הטבעית חוברת עם הרוב.

מה זו אופוזיציה טבעית?

א. רזיאל-נאור:

בבחירות התמודדו שלושה גופים: המערך, גחל ומפד"ל. גחל הופיעה נגד המערך, ולא כל

א. עופר:

מיני קבוצות של אחד או שניים. אם לא היה קיים מצב חירום היתה גחל, לכל הדיעות, היום באופוזיציה. בגלל מצב החירום אנחנו מקווים שתקום ממשלת ליכוד לאומי. על ידי כך שגחל לא נשארת באופוזיציה לא נהפכת עדיין אגודת ישראל לאופוזיציה. אינני יודע איזו אופוזיציה זו "ט" או "מ". אין אלה דברים קבועים. יש לדעת אופוזיציה אחת קיצונית קבועה וזו רקח. על ידי כך שקמה ממשלת ליכוד לאומי לא מקבלות עדיין סיעות של אחד או שניים חשיבות מעל לחשיבות הרגילה שיש להן.

א. עופר:

גם בתוך הממשלה, כאשר קמה ממשלת ליכוד לאומי, יש בכל זאת גופים הרוצים להביא את הדבר המיוחד שלהם. גם חבר סיעת מפ"ם ירצה להביא דבר מה לכנסת שהוא לאו דווקא תואם את החלטת הממשלה. הוא הדין לגבי גח"ל.

אני עקרונית בעד זה שיביאו הצעות ליברליות יותר. גם בפעם הקודמת היתה התחשבות בכך שלא מיצו את הדין, ואם אפשר ללכת עוד קצת לקראת הסיעות הקטנות אני בהחלט בעד זה, אך עקרונית יש לקבל את ההסדר של הכנסת הששית.

י. גולן:
אני מציע שנראה דיון זה כחומר למחשבה ליושב ראש הוועדה להכנת ההצעה. כדאי גם שהא לנו שהות לדון בסיעות בדעה זו שהיתה מאד קונטרוברסלית בכנסת הקודמת כאשר הובאה.

לחבר-הכנסת גרוס: נכון הוא שבדרך כלל ההצעות לסדר היום היו את המכשיר החשוב ביותר של האופוזיציה, אבל אי אפשר לומר שדבר זה הוא בלעדי לאופוזיציה. בעיקר אין הדבר תופס כשיש ממשלת ליכוד לאומי. אנחנו מעוניינים שגם בתנאי ממשלת ליכוד לאומי, כאשר תשעים אחוז של הבית בקואליציה, שתהא הכנסת מלאה חיים ותוססת יותר. אני יכול לתאר לעצמי שגם מפלגה הנמצאת בקואליציה עדיין לא קיבלה את התורה כולה. היא נכנסה לקואליציה לפי קווי יסוד, לפי פשרה מסויימת, אבל היא יכולה להאיר בכנסת כל מיני בעיות לפי הגישה שלה והגוון שלה. יש מפלגות קואליציוניות שונות שלא קיבלו את סיפוקם בקווי היסוד, וצריך לתת להן אפשרות להעלות דברים. לדוגמה: בקווי היסוד הקודמים היתה הצעה, לפי הצעת ספד"ל, להביא את חוק הכשרות. חוק זה לא הובא כיוון שמפד"ל לא לחצה. אני מעוניין ללחוץ על הבאתו, כיוון שאני מעוניין בחוק כשרות ארצי ולא במצב שבו הרב מחיפה יאסור את הכשרות של הרב מעכו. איך אעשה זאת אם לא תהיה לי מכה? יש עניינים שגם מפלגתי הקואליציונית מעוניינת להביא לידי ביטוי בכנסת על אף שהיא בממשלה.

אני מניח שהיושב ראש ששמע את הדברים שנאמרו כאן יראה לנגד עיניו בעיקר את עבודת הכנסת, כאשר יביא את הצעותיו, ושגם בתנאי ממשלת ליכוד לאומי לא תתרוקן הכנסת מתוכנה אלא תהיה כנסת תוססת. יום ד' הוא אחד הימים החשובים של הכנסת בו היא מראה סימני חיים, וגם בתנאי ממשלת ליכוד לאומי צריך יום זה להיות היום שהציבור מצפה לו.

א. הראל:
בראשית הישיבה הציתי לומר דבר מה על חלוקת המקומות בוועדות השונות, אך היושב-ראש דחה אותי. בינתיים לא השתתפתי לא בדיון ולא בהצבעות, כיוון שאני מחכה לתוצאות בירור זה, שמקיימים אותו מבלי שתינתן לי אפשרות לערער על עצם העניין. אנקש איפוא שינתן לי לדבר עוד לפני שמסכמים את הנושא.

הי"ר ס. ברעם:
ינתן לך לדבר גם בישיבה הבאה. אני מביין שבדברי חברי הכנסת שהתבטאו כאן היה קודם כל ערעור עקרוני על עצם הקביעה מראש של חלוקת הסיעות, ולא נמצאו לכך תומכים רבים. עקרון זה מונח ביסודה של ההצעה, גם בזו שתובא בצורה הליברלית ביותר.

א. הראל:
בכל זאת לפני שאתם מסכמים אני רוצה לומר מדוע לא דיברתי.

אנחנו לא קיבלנו את החלטת הוועדה המסדרת לגבי החלוקה לוועדות שעליהן יש הסכמה עקרונית ולגבי הוועדות שעליהן יש חילוקי דיעות. קרה שעשו איזו חלוקה על פי מספר המצביעים, דבר שאינני יודע אם יש לו תקדים. על כל פנים אין דבר זה עולה בקנה אחד עם ההגיון של עבודת הכנסת, שבה הכל נקבע בהצבעה, לא על פי מספר הבוחרים, אלא על פי חברי הכנסת. לשתי סיעות שלהן ארבעה חברי כנסת נתנו ששה מקומות בוועדות ואילו ל-ע"מ שגם לה ארבעה חברי כנסת נתנו רק חמישה מקומות. יושב-ראש הוועדה המסדרת, שהוא גם יושב-ראש ועדה זו, הסביר לי שהחלוקה היתה על פי מספר המצביעים. יש פה סמך קיפוח. הנה, אם אני עושה חשבון לפי חברי הכנסת יוצא שלמערך, לגח"ל ולמפד"ל יש בחלוקה הקיימת 1.4 לכל חבר כנסת בוועדות; לסיעות הקטנות של שני ימים יש 1.5 ואילו ל-ע"מ 1.25.

א. הראל:

אפילו כאשר עשיתם חלוקה אחרת וחילקתם את כל חברי הוועדות לפי מספר חברי הכנסת, שאז המודד הוא פחות או יותר 1.4, יוצא שלמערך יש 78.4 - יש לה יותר מאשר לפי חלוקה זו - לגבול, במקום 37 שקיבלה, יש רק 36.4, למספר ל מגיע כמעט 16.8 במקום 17 שקיבלה ולסיעות הקטנות של שניים יש 2.8 במקום 3 שקיבלו בפועל. יוצא שלפי איזו חלוקה שלא תעשו מיעת עם היא הסיעה היחידה שקיפחו אותה בלי שום הצדקה.

הודענו ליושב-ראש הוועדה המסדרת וגם בכנסת כי לא נאייש את המקומות שלנו עד שלא תתקנו זאת. אין זה ענין של תקנון, אלא ענין של קיפוח, והייתי מבקש שתתקנו זאת. אני אמנם נמצא פה, אך לא אשתתף בדיונים ובהצבעות עד שלא יתוקן דבר זה.

לגבי הוועדות הגדולות - ועדת החוץ והבטחון וועדת הכספים: אנחנו לא חכינו עד שתקבע הממשלה כדי לדעת מי יהיה בה ומי יהיה באופוזיציה. אפשר לנחש בקלות איזו ממשלה תהיה וואני מקווה שתהא זו ממשלת ליכוד לאומי - וכבר ברור שוועדת החוץ והבטחון וועדת הכספים תהיינה על סהרת הממשלה. נכון הוא שלסיעות הקטנות לא מגיע להשתתף בוועדות אלה על פי החלוקה של מספר חברי הכנסת בכל סיעה, אבל יש כאן לדעת הפרת סדר אלמנטרי מבחינת הגיונה של הכנסת שאיננה ממשלה, ושמוכרחות לבוא בה לידי ביטוי כל הדיעות, על פי חלוקה, על פי מידת השפעה מסויימת. אינני אומר שאפשר להכניס לוועדות אלה את כל חברי הסיעות הקטנות, אך מוכרח שיהיה שם קול אופוזיציוני. דבר נוסף לגבי ועדת החוץ והבטחון: ועדת החוץ והבטחון אינה כנסת מצומצמת יותר רק בשל נוחיות הדיון - כי בדבר שתאורתי יכולה הכנסת לדון בכל הנושאים - אלא גם בשל כך שעולות בה בשינוי שקיימות לגביהן מובלעות בטחוניות. מובלעות אלו של בטחון אינן צריכות לסתום את האפשרות לאחרים לבוא לידי ביטוי. חשבתם לכן שאם בוועדת החוץ והבטחון יושבים 19 חברים לא ייגרע דבר מכווחה של הממשלה - להשיג יהיה זה טוב - אם ייוצגו באותה ועדה עוד שלוש סיעות של ארבעה חברים, ולפתוח שניים מהם מאנשי האופוזיציה. יש לכן גם אספקט אחר: לי יש ענין בבטחון המדינה. איפה אוכל לבוא לידי ביטוי אם לא יינתן לי לעשות זאת בוועדת החוץ והבטחון? הרי לא תהא לי אפשרות להעלות נושאים במליאה, שחלק מהם לא חשובים לגופם של עניינים, ואם יהיו אלה נושאים בעלי משמעות אופיינית אז לא תהא ברירה אלא להעביר אותם מן המליאה לוועדת החוץ והבטחון. הייתי מציע לראשי הסיעות הגדולות למצוא את הפתרון - אולי לא כרגע - לשקול ולהינעץ בענין זה, ולהגיש לידי הסדר מתקבל על הועדת.

לגבי ההצעה הקונקרטיה של חלוקת ההצעות לסדר-היום: נכון שלכל חבר כנסת יש אותה זכות כמו לחבר כנסת אחר, ודבר זה חל גם על חברי הכנסת השייכים לסיעות שבממשלה, אך בכל זאת הממשלה יכולה להעלות נושאים לסדר היום על פי יוזמתה, והיא אף עושה זאת תמיד; זו זכותה. טוב שיש בתוך הסיעות שבממשלה צוונים של רצונות, דעות, של בודדים בממשלה שחייבים לתת להם לבוא לידי ביטוי, אך בכל זאת אי אפשר לחלק מכשיר זה של הצעות לסדר-היום על פי מתכונת של גודל הסיעות. בענין זה הייתי מציע שלא להביא הצעה לישיבה הבאה של הוועדה אלא רק לאחר שתקבע הממשלה, אז נוכל להסביר לחברים בדיוק איזו חלוקה תהא. ודאי אפשר יהיה לשנות זאת אם סיעה אחרת תעזוב פתאום את הממשלה. נשקול שאלה זו רק לאחר שתורכב הממשלה.

הינן ה. ס. ברעם:

אני רואה חובה לעצמי להסביר ראשון ראשון ואחרון אחרון לדבריו של חבר הכנסת הראל.

לגבי חישובי הוועדות: החישובים נעשו לפי הסדרים הטובים ביותר. חילקנו 171 חברי ועדות ל-120 חברי הכנסת ונתקבל שהמודד לחברות בוועדה הוא 1.425. לפיכך יצא שהיו 163 חברים מלאים בוועדות המחולקות לכל הסיעות ו-8 נשארו עודף. העודפים הגדולים ביותר היו לסיעות הקטנות בנות שני חברים, והעודף השני בגודלו היה לסיעת המערך. כלומר חמש הסיעות הקטנות קיבלו כל אחת חבר נוסף בוועדה בזכות העודפים - יחד חמישה - וסיעת המערך קיבלה את החבר הששי בזכות העודפים שלה. נשארו לחלוקה שני מנדטים בלי שלוש סיעות שהיה להן אותו העודף: אגודת ישראל, הליברלים העצמאיים והרשימה הממלכתית. על פי הסדר שנקבע - והוא קיים כבר מזה שנים רבות - הרי שאם יש סיעות בסדר גודל שווה נקבעת העדיפות הן לגבי מתן רשות דיבור והן לגבי חישובי כניסה לוועדות לפי מספר הקולות. זאת גם הסביר לי חבר-הכנסת בדר. לא היתה אם כן שום כוונה לקפח מישהו.

היו"ר ס. ברעם:

נכון שזה אינו צודק, כשם שאין זה צודק שסיעה מקבלת ציר נוסף כשיש לה עודף של אלפיים וחמישה בוחרים בעוד שסיעה אחרת שיש לה עודף של אלפיים בוחרים לא מקבלת ציר נוסף. מה אמרתי לחבר הכנסת הראל ולחבריו? - אדרבה אם יש דרך לתקן זאת-בבקשה. אין לנו ענין לקפח מישהו, אבל כאשר אתה עומד בפני שאלה של הכרעה שיש לך שני מקומות לשלוש סיעות עם אותו עודף מה עליך לעשות? קבעו אם כן סדרים. אני מצטער שמתקבל הרושם כאילו בכוונה רצו לקפח מישהו. כל מי שמכיר אותי יודע שאין לי ענין בקיפוחים. זו המציאות, והחשבון לא נותן לנו אפשרות לעשות אחרת. כך נקבע כבר במשך שנים, ואם חבר הכנסת הראל מוכן להציע לנו הצעה, בבקשה, אינני מתנגד לכך.

אני מוכן להציע מוצא: באחת הוועדות בהן אתם מעוניינים יהיה משקיף שאמנם לא ישתתף בהצבעות אך יוכל להשתתף בדיונים.

א. הראל:

הבחירות לכנסת מעוגנות בחוק. כתוב בחוק איך נבחרים חברי הכנסת, אבל ענין זה של חלוקת עודפים לוועדות על פי מספר המצביעים - לענין זה אין שום תקדים. החישוב צריך להיעשות לפי אחוזים, ולפי אחוזים אתה יכול לראות שלמערך יש רק 79. יותר הוא על אחד. בשום מקום לא נקבע שהחלוקה לוועדות נקבעת לפי אחוז המצביעים.

היו"ר ס. ברעם:

אני מציע לך שתקבל מוצא זה, שהוא מוצא מכובד, שוועדת הכנסת תחליט על כך שיהיה לכם משקיף באחת הוועדות, פרט לאלה שבהן משתתפות רק הסיעות בנות תשעה חברים ומעלה. משקיף זה יישב בוועדה בזכות דעה מייצגת. אם כל נציגי הסיעות יקבלו הצעה זו, הרי שזהו מוצא מכובד שבאמצעותו אפשר לפתור את הבעיה.

י. גולן:

בכנסת החמישית היו לליברלים המאוחדים 17 חברי כנסת ולחירות 17 חברי כנסת, וגם אז קבעו לפי מספר קולות המצביעים. הואיל ולחירות היו אלף קולות יותר, היו הם בכל העניינים. אותו הדבר היה לגבי העולם הזה ומק"י.

היו"ר ס. ברעם:

לגבי דבריו של חבר הכנסת הראל אני רוצה להוסיף כי ועדת הכנסת אינה יכולה לעשות רביזיה להחלטות הכנסת. הכנסת היא מעל ועדת הכנסת, היא סוברנית, ולא העלמנו מעיני הכנסת דבר. בשם הוועדה המסדרת הבאתי לכנסת הצעה שלכל הסיעות בנות תשעה חברים ומעלה יש זכות בחירה חופשית בוועדות שבהן הם מעוניינים. התקיימה על כך הצבעה. אם חבר הכנסת הראל רוצה לשנות זאת מחובתו להביא הצעה לכנסת והכנסת תדון בכך. אי אפשר לערוך כאן ויכוח על דבר שהוכרע בכנסת.

בעקבות הערתו של חבר הכנסת ארזי לגבי

ההצעות לסדר היום: כבר דיברתי על כך עם יושב-ראש הכנסת, ואני רוצה לדבר על כך גם עם ראש הממשלה, כי העובדה שחברי הממשלה מדברים בהצעות לסדר היום ללא הגבלת זמן יוצרת אי שוויון בקונפירובציה שבין מגיש ההצעה לבין השר. כאשר חבר כנסת רואה איזו שאלה העומדת על סדר יומנו, איזה מחיל או חופעה, הוא רוצה שהממשלה או שר בממשלה יתייצב לעיסות בשאלה זו המעניינת את דעת הציבור, וכאשר לשר יש זמן בלתי מוגבל להשיב להצעה הוא פשוט מכסה את חבר הכנסת בכובעים. אשתדל, יחד עם היועצים המשפטיים, להביא הצעה לענין זה, ויהיה זה אחד מן החידושים שהוועדה שלנו תצטרך לעסוק בו.

אשר לחלוקת ההצעות לסדר היום: אינני מקבל

את הדעה שההצעות לסדר היום היא נשק של האופוזיציה בלבד. נכון שזהו בעיקר נשקה של האופוזיציה, אבל כל חברי הכנסת, גם מסייעות הקואליציה, רשאים להתבטא בתחומים שאינם נראים להם, על אף שלממשלה יש עטרה בענין זה.

אני נחשבון את כל ההערות ששמעתי, ומיד

לאחר הרכבת הממשלה אניח על השולחן את ההצעה. אבקש את יושב-ראש הכנסת, באמצעות מזכיר הכנסת, לתת לסיעות מפרעות, מתוך הנחה יסודית שאנו רוצים ללכת לקראת הסיעות הקטנות.